

נר מנחם

הגות לפרשת השבוע

לע"נ ר' מנחם ב"ר יששכר ומרת רחל ב"ר מנשה שרעבי ז"ל

הרהורים לספירת העומר תשפ"ד | מאת הרב מנחם יעקבזון ראש הישיבה במושב

בס"ד – גליון מיוחד לבוגרי הישיבה

דמותו של רבנו ראש הישיבה זצ"ל לאור קנייני התורה

ואיבעית אימא – קנייני התורה לאור דמותו של רבנו זצ"ל

ידוע שבעלי המוסר העמידו לעבודת הימים שבין פסח לעצרת את מ"ח קנייני התורה שבמסכת אבות.

זה מפליא, שכאשר קוראים אפילו בשטחיות את מ"ח הקניינים מוצאים את דמותו של רבנו מרן ראש הישיבה זצ"ל בכל אחד מהם. ואכן זה רעיון נפלא – **שעלה בתוך משפחת רבנו** - להעמיד את המערכת הזו כבסיס ללימוד דמותו יחד עם העסק בקנייני תורה. (ומי שמעוניין להוסיף מוזמן לכתוב למייל הרשום בתחתית הגליון).

נציע כאן כמה נקודות לפי הרגשת הכותב.

בתלמוד

צריך להבין מאי משמע בתלמוד, הרי ברור שבלא לימוד אין התחלה לתורה וכאן מדברים על 'קנין תורה'. רבים מגדולי המפרשים כתבו שהכונה שילמד מרב ולא מעצמו ושורש המילה תלמוד קרוב לתלמיד. וקצת יש לעיין שנמצא שיש הקבלה קרובה לשימוש חכמים'.

אולי אפשר להציע שיש הבדל בין לימוד ותלמוד. המצוה הכתובה בלשון לימוד היא ולמדתם אותם או ולמדתם אותם את בניכם. מאידך מצינו 'יכול יהא הדין כך – תלמוד לומר' דהיינו תלמוד זו הטיה שמשמעה דבר הנלמד לאפקי מהוא אמינא מסויימת.

והלשון תלמוד מורה שיש כאן לימוד שמעמיק או מברר להוציא מהפשטות השטחית.

לפירוש זה אנו עוסקים ממש בתלמודו של הראש ישיבה זצ"ל.

בשמיעת האוזן

יש לעיין מה הכונה בקנין 'בשמיעת האוזן' האם הכונה שצריך לשמוע מרב ולא להמציא הכל? הרי ברור שהיסוד הוא בראש וראשונה ידיעת הדברים וכאשר לא היו ספרים, התורה התקבלה על ידי שמיעה מרב. אולי באו להדגיש שגם כאשר יש מקורות מידע יש מעלה לשמוע, אולם אם כן ההדגשה היתה צריכה להיות על שמיעה מרב.

יתכן שהכוונה להבחנה של אוזן חדה אשר יש לה את ההרגשה מיד בשמיעה האם זו סברא ישרה או לא, כשם שהבודק סכין צריך הרגשה בציפורן בכל פגימה קלה שבקלות, כך **בעל שמיעת האוזן מבחין בכל פגימה שיש בסברא מיד כאשר הוא שומע.**

מיותר להסביר את ההבחנה המיידית של רבנו ראש הישיבה זצוק"ל, ובאמת לשם כך צריך התלמיד להיות 'תלמיד' המוכן לקבל מרבו ובעל אמונת חכמים בענין זה. בכל זאת הראש ישיבה השתדל להסביר לבחור מה לא נכון – אבל לדידיה תמיד היתה שמיעת האוזן מאד קובעת.

כפי שנפרט להלן החלק שמצד התלמיד – לקבל את ההבחנה של הרב - נקרא אף הוא בשם של אחד הקניינים והוא מכלל הקניין של שימוש חכמים.

בשימוש חכמים

תלמיד היוזע לשמש חכמים מקבל את ההבחנה של רבו כאשר האזון של הרב אינה מאשרת את הסברא.

ונראה שבכך הוא גם לאט לאט רוכש לעצמו את שמיעת האזון.

דברו רבות על היותו תלמיד לרבותיו בהתבטלות ובקבלת ביקורת עד גיל מבוגר בהיותו מרביץ תורה חשוב.

באמת שהעובדה שבא ר' שמואל מדי שבוע להציע את דבריו ולקבל ביקורת – זה בדיוק מה שנקרא 'שימוש חכמים' – ובזה לומדים מה לא לומר ומה נקרא מוכרח ומה לא.

ובאמת סיפר שלפעמים ר' שמואל התווכח אתו ודחה את דבריו בדוחק, ואז הוא שאל 'האם מה שאני אומר זה לא יותר טוב או יותר מרווח?' והשיב ר' שמואל – 'בודאי – זה טוב מאד אבל צריך לדעת אם זה נקרא 'מוכח'.

ויתכן שלפעמים ר' שמואל לא קיבל בשמיעת האזון שלו את הסברא ואז השיעור היה עוד יותר משביח עבור התלמיד. כך הוא קנה את 'שמיעת האזון'.

עוד יש לי להוסיף בענין שימוש חכמים - שבמחזור הראשון ואולי גם במחזור השני בישיבת בית מתתיהו – היה מצוי מאד שבשיעור כללי הביא את דברי ר' שמואל בסוגיה והקשה עליהם ודן בהם ואחר כך הציע פשט אחר.

ופעם שאלתיו למה עושה כן, (הרי הוא לא בא לשלול כל דרך וביאור בסוגיה – בטרם יציע ביאור) ואמר לי כך 'ר' שמואל הוא הרביה – ואם אנחנו מבינים ולא קשה לנו מה שהוא אומר אז עלינו ללמוד כמוהו, אלא שכאשר קשה לנו או שלא הכל מסתדר – צריך להזדקק לפשט אחר'.

באימה

הסיפור דלהלן אולי איננו הפשט הפשוט של 'באימה' אבל הוא דרגה גבוהה של זה.

סיפר מורנו הג"ר שמשון שפירא שליט"א כי פעם התווכח עם רבנו על פשט מסויים, והוא אמר פשט והראש ישיבה אמר לו 'אבל במהרש"א כתוב אחרת' נענה הגר"ש ואמר 'אבל המהרש"א קשה', אמר הראש ישיבה זצ"ל נכון המהרש"א קשה אבל אני אצטרך עוד מעט לתת דין וחשבון בשמים ואני צריך להגיד לתלמידים את המהרש"א אף על פי שהוא קשה...

זהו סיפור שיש לעיין בו ולדון בו, אבל מאחר והוא מוסמך מכלי ראשון – כדאי לדעת אותו ולהבין שזה פשט של 'באימה', יש לנו אחריות על נכונות הפשט שאנו אומרים וכל שכן מה שאנחנו מעבירים, וכשאומרים מה שאומר המהרש"א יש לנו על מי לסמוך.

וסיפור נוסף גם הוא מפליא למדי. סיפר חתני הרה"ג ר' יעקב שטיינמץ שליט"א שבהזדמנות הוא היה עם עוד נכדים ושאלו את רבנו זצ"ל 'למה סבא לא מוציא את השיעורים בספר' התשובה היתה יכולה להיות שאין לו די זמן, או שהוא עדיין לא הגיע לגירסה הסופית, אבל הוא ענה תשובה מפתיעה, זו **אחריות גדולה מדי ובה אני לא מחוייב.**

זה עוד אופן של 'באימה'. למילה הכתובה יש משקל יותר חזק, וגם לא תמיד הלומד יבין כמו שהאומר התכוון, וזו אחריות יתירה שבה כבר איננו מחוייב! בינו נא זאת!

גוט שבת ובשורות טובות

לתגובות: פקס 039601961 nhrh999@gmail.com

ישיבת מאור יצחק מושב חמד